

LOVENSKI UČITELJ

VERI
VZGOJI
POUKU

Letnik VIII.

V Ljubljani 15. aprila 1907.

Št. 4.

Shod za varstvo zanemarjene mladine.

(Izvirno poročilo.)

Ta važna prireditev se je vršila za vse avstrijske kronovine dne 18., 19. in 20. marca t. l. na Dunaju. Vdeležba je bila izredno mnogobrojna. Vstopnic na shod se oddalo nad 1800. Dunajski krščanski mestni odbor je vdeležnike zelo gostoljubno sprejel ter s tem pokazal veliko zanimanje za zborovanje. — Pripravljavni odbor je za razpravljanje podal vdeležnikom mnogo izvrstno odbranega gradiva. Naprosil je za vsako kronovino enega ali več poročevalcev, naj mu sporoča o dejanskih razmerah njih dežele glede zanemarjene mladine, kako se skrbi za varstvo takih otrok, kako se oskrbuje njih vzgoja in ali vstrežajo določbe sedanjega kazenskega zakonika za mladino, sedanjim razmeram. Iz vseh kronovin so se odzvali poročevalci pripravljavnemu odboru z bolj ali manj točnimi poročili. Za kranjsko kronovino je točno sestavljeno poročilo napisal sodni pristav g. Milčinski, katero glavni poročevalec pripravljavnega odbora v svojem resumeju prav pohvalno omenja.

Na shodu se je pred vsem konstatiralo, da je po vseh kronovinah, žal, le preveč in sicer vedno več zanemarjene mladine; kot glavni vzrok temu se je omenjalo propadanje sedanjega družinskega življenja. Dognalo se je nadalje, da nikjer ni v tem pogledu zadostno poskrbljeno za zanemarjeno mladino. Vse se je do sedaj prepuščalo zasebnikom in privatnim dobrodelnim društvom. Kar pa se je storilo z javnimi napravami od strani

države ali posameznih dežel pa nikakor ne vstreza svojemu namenu. Pri tej točki so se zlasti ostro obsojale prisilne delavnice, v katerih se poleg odraslih prisiljencev nahaja tudi nedorasla mladina od 12.—18. leta kot tako zvani korigendi. Že to, da so v takih zavodih poleg odraslih zaprti tudi nedorasli, je velika napaka, še večja pa način, kako se vzgajajo, ker pravo za pravo razven nekaj ur šole se jim ne nudi noben vzgojen pripomoček. Zato so pa tudi posledice takega postopanja skrajno žalostne. Statistično je dokazano, da se po takih zavodih skoro nobeden ne poboljša, pač pa popolnoma pokvari, tako da enkrat odpuščen zopet po odsluženih ječah pride nazaj v prisilno delavnico. Tega posebno zato omenjamo, ker to zadeva zlasti živo našo deželo, ki ima tudi tak zavod, ki nikakor ne vstreza svojemu namenu. V tem oziru bo treba deželnemu zboru kmalu kaj ukreniti, ker te sramote, kakor jo mora sedaj nositi naša dežela, da si s takim zavodom okorišča svoje finance na troške vzgoje najbolj potrebnih, pošteno deželno zastopstvo ne more nositi niti za najkrajši čas.

Zasebniki in društva so mnogo storili v tem oziru. Zlasti se to kaže v Dolenji Avstriji, kjer se je že velikansko delovalo, odkar ima ta dežela in prvostolno mesto krščansko zastopstvo. Osupnili so nas statistični podatki, koliko sta Dunaj in Dolenja Avstrija v zadnjih desetih letih žrtvovala v ta namen in kako lepih uspehov dosegla. Zastopniki drugih kronovin imajo tu dovolj podlage in vzgleda, kako treba stvar prijeti.

Splošno je prevladalo mnenje, da je skrajni čas za državo in za deželo, da se lotijo v tem pogledu dela, ter da zacelijo to krvavečo rano na organizmu svojih prebivalcev.

Veliko navdušenje je vzbudil s svojim govorom pravosodni minister Klein, ki je v imenu osrednje vlade zagotovil veliko vladno akcijo v prilog zanemarjene mladine. Mi hvaležno konstatujemo, da se vlada vendar enkrat zaveda velike dolžnosti, katero je dosedaj zanemarjala, in smo prepričani, da se bo mnogo doseglo, ako bo osrednja vlada s pomočjo posameznih kronovin pričela resno delo za zanemarjeno mladino. Vendar pa nismo taki optimisti, kakršnega se je v svojem govoru kazal pravosodni minister, ki je krščansko „charitas“ kar nekako vpokojeval in na njeno mesto postavil dolžnost podpiranja za zapuščeno mladino. Iz dveh vzrokov je trditev ministrova neizvršljiva. Prvi vzrok je ta, da ni mogoče dobiti toliko denarja, kolikor bi ga bilo potreba, da bi se skrb za mladino uredila po takem birokratičnem kopitu, drugi vzrok pa je ta, ker bi po našem mnenju tak birokratizem že v kalu zatrl pogoje, pod katerimi je mogoče kaj zboljšanja pri vzgoji zanemarjene mladine.

Važno vlogo je na tem zborovanju igralo vprašanje o varuhih za zanemarjene otroke. Dognalo se je, da sedanja zakonita določila glede varuštva nikakor ne zadoščajo ali pa da ljudje nimajo smisla zanje. Povdarjalo se je, če bi ne kazalo poleg zasebnih varuhov in nadvarstvene oblasti nastaviti za varuhe tudi razna društva, ki se bavijo z oskrbovanjem zanemarjene mladine in pa varuhinj žensk za žensko zanemarjeno mladino.

Zanimiv je bil shod tudi zato, ker so bili na tem shodu zastopniki krščanskega in ateističnega naziranja. V vseh načelnih vprašanjih je med njimi zijal nepremostljiv prepad. To se je kazalo zlasti glede vzgoje, glede kazenskih zakonitih določil. Pristaši Lidije pl. Wolfring, ki je najbolj brezozirno zastopala ateistiško strujo na tem kongresu, so zatrjevali, da mladina do 16., 18., celo 20. leta ne sme nikoli niti slušati besede kazen, ker do tedaj ni odgovorna za svoja dela. Slabo so jo skupili učitelji, ki so imeli toliko moškega poguma, da so tudi pred tem z bolnim humanizmom napojenim občinstvom povdarjali iz mnogoletnihkušenj, da brez kazni, izjemoma tudi brez telesne kazni, pri posameznih učencih ni mogoča nobena vzgoja. Tatvina, ponarejevanje podpisov staršev na šolskih spričevalih, nemoralna dejanja, tega vsega ni prisojati mladini do 16., do 20. leta. To so borniranosti, katerih ne prenese zdrava pamet. In prav je imel oni učitelj, ki je izsikan zaradi trditve da v šoli treba tudi izjemoma ostre kazni, dejal: „Ako se bo takim načinom vzgajala zapuščena mladina, potem ne bo treba več varstvenega kongresa zanjo, pač pa bo potreba kongresa za varstvo staršev, za varstvo učiteljev proti tako vzgojevani mladini.“

Moderni pedagogi ne morejo nikoli spraviti iz sveta dejstva, da je človeška, torej že otroška narava pokvarjena, da treba s tem dejstvom pri vzgoji računati. Seveda ni pri tem glavno, da se to odstranja in zboljšuje s kaznijo, vse drugo se more poprej poskusiti in tudi kadar se mora kaznovati, treba prepričati mladega krivca, da zasluži kazen, ker je prazna trditev, da se mladina v teh letih ne bi zavedala krivde, ako stori kaj zakonom ali naravi nasprotujočega.

Tudi bo krščanska dobrodelnost imela posla polne roke še potem, ako država in dežele pokažejo v tem oziru svojo dobro voljo, in sicer zato, ker bo treba v ta namen silno mnogo denarnih sredstev in poleg tega tudi ljubezni do zanemarjene mladine, katere noben še tako dober zakon ne more diktirati. Na tem polju bo torej dela dovolj za vsakega resničnega mladinoljuba, zato pa po našem mnenju na takih shodih ne gre povdarjati, kar nas v tem vprašanju načelno loči, marveč, kar nas druži. In ta smer je končno tudi na tem kongresu prevladala. Zato pa ta shod z veseljem pozdravljamo kot prvi večji poskus, da se res kaj zdatnega in stalnega doseže za oskrbovanje zanemarjene mladine, in se nadejamo, da so zborovalci svoje navdušenje za sveto stvar zanesli v vse kronovine in da bo v danem trenutku tudi vlada imela ne samo navdušene besede ampak tudi odprte roke za podporo mladine, ki se bo sicer razraščala in vedno nevarnejša postajala socialnemu redu v državi.

Andrej Kalan.

Higijena doma in v šoli.

Predaval na roditeljskem večeru pri Uršulinkah v Ljubljani, dne 6. marca 1907, dr. Vinko Gregorič.

Prevzel sem nalogo, govoriti nekaj besedi o higijeni doma in v šoli. To tem raje storim, ker vidim toliko občinstva in ker vem, da se boste, matere, zanimale za otroke, ki so vam izročeni v skrb in vzgojo. Predno pa podam podrobne podatke, moram nekaj zahtevati, kar je zelo potrebno za uspešno delovanje pri vzgoji otrok.

Ko so bile še patriarhalne rodbinske razmere, so starši otroke vzgajali in učili. Ko je pa postal človeški rod bolj modern, starši niso več ustrezali vsem zahtevam vzgoje in začele so se šole. Od takrat imajo torej učitelji in starši važni nalog, vzgojevati in poučevati otroke. Da se pa pvzvišeni smoter vzgoje doseže, morata oba faktorja, učitelji in starši, sporazumno delovati.

Povedal sem, da je higijena veda, ki nas seznanja z nevarnostmi, ki prete našemu zdravju. Zdravje vedno ohraniti ni mogoče, preveč je nevarnosti, ki se jim ne moremo ogniti, a velik del bolezni zakrivimo sami, ker ne živimo tako, kakor nas uči narava. Narava je za naše zdravje najboljša učiteljica. Učimo se od nje, saj je zdravje naš največji zaklad, ki ga moramo z vso vestnostjo varovati. Zadnji delavec je milijonar proti bolnemu, ki se ne more veseliti življenja. In kaj pomaga bolno telo? Muka je, ovira, da nikakor ni mogoče vplivati na duševne zmožnosti otrokove. V zdravem telesu biva zdrava duša.

Česa pa se učimo od narave? Prvi pogoj življenja je solnce, gor-kota, svetloba. Kjer je solnce, tam je veselje, tam pojó ptiči, rastó cvetlice, vse poganja, raste, vse živi v najlepših barvah. In kjer ni solnca? Tudi tam raste, toda to so le pritlikave, slabotne kali, mah, glive, plesnoba. Solnca je torej treba, da uspevajo živali in rastline, solnca je tudi treba človeku, da se njegovo telo krepko razvija.

Toda solnčna svetloba sama na sebi še ne zadostuje. Treba je preminjevanja zraka, da človek nadomesti izdihani slabi zrak s svežim. Dve tretjini življenja prebiva človek v hiši in le redkokdaj je v prosti naravi, kjer nobena stvar ne ovira solnčne svetlobe in preminjevanja zraka. Iz tega sledi, da nam je gledati na to, da je stanovanje zračno in solnčni svetlobi pristopno. Sveži zrak in solnce, to je živelj, ki v njem vse uspeva. Ni čuda, da so ljudstva, ki jim še ni sijala luč sv. vere, solnce obožavali; cenili so ta dar božji veliko bolj kakor pa ga ceni sedanji slabotni rod, ki se solnca skoro boji. To govorim iz lastne izkušnje. Pridem v stanovanje. Vse je v najlepšem redu, mati čedno napravljena, zdrava, otroci pa kašljajo, so zabuhli, imajo bule. „Vsega imajo v obilici,“ pravi mati, „in vendar bolehajo.“ Prosim, da se mi pokaže soba, kjer otroci spe. Tam proti dvorišču je, majhna, temna, neprijazna. Za otroke je že dobro. Odprem omaro. Notri je mokro perilo, plesnjevi čevlji, in to naj vdihavajo ubogi otroci! Postavite cvetlico na temen, vlažen kraj. Rastla bo, toda ostala bo zanikrna, bleda,

brez življenja. Tako bo tudi z otroki, ki živé v temnih, zaduhlih sobah. Kar ste prihranili s tem, da je ostala soba za obiske lepa in snažna, ker otroci niso smeli vanjo, to in še veliko več boste izmetali za zdravila. Zato, starši, ki tako želite, da so otroci zdravi, odprite jim najboljšo, zračno sobo, ki je pristopna solnčni svetlobi. Čez dan naj so okna odprta, da se zrak menjava in solnce direktno sije v sobo. Solnčna svetloba desinficira sama na sebi stanovanje, ker uniči one mikroorganizme, ki so nositelji raznih bolezni.

Drugi pogoj za ohranjenje zdravja je **snažnost**. Snažnost je pol življenja. Snažni naj bodo starši, snažni pa tudi otroci. Že v nežni mladosti jih je navajati na to, da so čedni, umiti, snažni. Veliko bolezni se prenese z rokami. Otroci imajo navado, da vsako stvar primejo in prva pot jim je potem v usta. Tega naj jih mati odvadi in zahteza, da se vsako jutro čedno umijejo in roke tudi med dnevom, ako so se umazale. Usta naj si izmijejo s čisto vodo, še preden zajtrkujejo. Vse, kar rabijo v šoli in doma, zvezki, knjige, obleka, vse naj bo redno in snažno. Kdor se je privadil snažnosti že za mladih let, bo vedno in povsod reden in snažen. Človek pa, ki je natančen v snažnosti, bo tudi natančen v svojem poklicu.

Nadaljni pogoj za ohranjenje zdravja je **prava hrana**. In kako malo pazijo starši na to! Otroku dajo vse: mesa, vina in drugih opojnih pijač in ne pomislijo, kako slabo to vpliva na otrokov organizem. Alkohol škoduje možganom. Zato je žalostna resnica, da je v blaznici od 100 bolnikov 50 takih, ki so zblazneli zaradi uživanja opojnih pijač. Alkohol je vzrok vsem hudobijam, alkohol poniža človeka pod žival. Koliko je na svetu bede, nesreč, prepиров, bolezni in vse to je povzročil alkohol. Torej, matere, skrbite za to, da vaši otroci ne bodo okusili opojnih pijač in s tem ste veliko storile za ohranjenje njihovegz zdravja. Otrokom dajte pristno, naravno hrano. Zjutraj naj dobé mlačno kavo in zvečer kaj lahkega, kar ne obteži želodca.

Važna je tudi **obleka**. Otroci naj so primerno napravljeni, ne pre-slabo, pa tudi ne preobloženi. V tem oziru skoro „preveč“ bolj škoduje kakor „premalo“. Ravno pozimi, ko so otroci najbolj zaviti, se razvije največ bolezni.

Otroke je treba tudi **utrjevati**, toda po pameti. Pridno naj zahajajo na prosto in se gibljejo v lepi naravi. Kako težko je sedeti otroku po tri ure v šolski sobi. Pusti ga ven, da nekoliko poskoči in se utruji in potem bo v šoli miren in pripravljen za pouk!

Če boste na ta način skrbeli za ohranjenje zdravja, potem boste z veseljem opazili, kako čvrsto uspevajo vaši otroci.

Pa ne samo dom, tudi šola naj skrbi za ohranjenje zdravja šolo obiskujočih otrok. Šolski prostori naj so snažni. Pometa naj se tako, da se prah najprej z mokro cunjo po večjem odzame. Med pometanjem morajo biti okna odprta. Tako naj se snažijo tudi domače sobe. Šolske sobe se morajo redno prezračevati. Kuri naj se tudi med božičnimi počitnicami, da se preveč ne premrazijo, ker potem najboljša kurjava malo ali prav nič ne izda.

Slednjič še nekoliko o telovadbi. Telovadnice so zdravju naravnost škodljive in najboljše bi bilo, da bi se odpravile. Koliko prahu sili v mladi organizem, ko skače otrok v zaprtem prostoru po žimnici. Telovadba je bila tudi pri Grkih in Rimljanih v navadi, toda vedno na prostem. Tako bi moralo biti tudi po naših šolah. Otroci naj hité na prosto, tam naj skačejo, raztezajo muskulaturo in se utrjujejo.

Dalje bodi šolska soba taka, da dobivajo otroci dovolj svetlobe. Okna naj so velika, šipe čiste in snažne in dovolj velike, da se ne izgubi preveč svetlobe.

Tako delujta dom in šola vzajemno za zdravje naše mladine. S tem, da sem opozoril na nekatere nedostatke pri odgojevanju, sem hotel le to doseči, da bi odslej tembolj pazili na zdravje, ki se tako lahko izgubi in tako težko zopet popravi tudi najmanjša hiba, najnezatnejša bolezen. Ne dvomim, da ste me prav umeli in upam, da boste vestno izpolnjevali vse, kar je v blagor vaših otrok. In če boste tako delali, uspehi ne bodo izostali. Vaši otroci bodo veseli, čvrsti, zdravi na duši in na telesu, pridno se bodo učili in vam bodo kdaj v podporo in veselje. E.

Slovenska Šolska Matica.

Odbor „Slovenske Šolske Matice“ je imel dne 24. marca 1907 ob 3. uri popoldne v konferenčni sobi c. kr. I. drž. gimnazije v Ljubljani svojo sejo, ki so se je udeležili: predsednik Henrik Schreiner in odborniki: dr. Janko Bezjak, Viktor Bežek, Jakob Dimnik, Hinko Družovič, Franc Finžgar, Franc Gabršek in Andrej Senekovič ter urednik dr. Josip Tominšek.

I. Odbor se konstituira per acclamationem naslednje:

Podpredsednik: dr. Janko Bezjak.

Tajnik: Franc Gabršek.

Blagajnik: Andrej Senekovič.

Knjižničar: Jakob Dimnik.

Predsedniku bo pomagal pri poslovanju v Mariboru odbornik Hinko Družovič.

II. Tajnik Franc Gabršek prebere zapisnik zadnje odborove seje z dne 27. decembra 1906, ki se odobri.

Takisto se odobri zapisnik III. občnega zbora z dne 27. decembra l. 1906.

III. Tajnik poroča o kurentnih rešitvah izza zadnje odborove seje, ki se vzamejo odobrilno na znanje.

Takisto se vzame na znanje, da je poverjenišтво za Dunaj začasno prevzel dr. Franc Vidic, urednik državnega zakonika. Znaprej je naprositi predsedništvo „Slovenije“, da prevzame ta posel.

Učiteljiščnikom v Celovcu se podari po 5 iztisov knjig iz l. 1906.

IV. Predsednik poroča o Jos. Brinarjevem rokopisu „Zgodovinska učna snov za učence“, ki ga je pregledal dr. Fr. Ilešič. Ilešičev referat se izroči odborniku V. Bežku, ki ima že Brinarjev rokopis v oceni.

Pooblaste se predsednik, dr. Fr. Ilešič in V. Bežek, da ukrenejo glede izdaje tega rokopisa, kar je potrebno.

V. Blagajnik Andrej Senekovič poroča o denarnem stanju, kakor sledi:

Pravi dohodki za leto 1906.:

1. Pred marcem 1906 za l. 1906. plačano	296.— K
2. V VI. upravni dobi za l. 1906. plačano:	
od 1373 članov à 4 K	5492.— K
od 93 naročnikov à 2 K	186.— „
	<u>5678.— „</u>
3. Za prodane knjige	451.98 „
4. Darila	110.— „
	<u>Skupaj 6535 98 K.</u>
Troški VI. upravne dobe znašajo	7350.74 „
Torej se je več potrošilo	814.76 K.
Ta večji trošek je našel svoje pokritje v čistem prebitku V. upravne dobe, ki je znašal	1402.23 K.
Zato ostane še koncem VI. upravne dobe prebitek	
1402.23 K — 814.76 K =	587.47 K.

Spominski listi:

Čisti dohodek do 5. marca 1907 156.88 K.

Navodilo k Črnivčevi „Računici“:

Primanjkljaj dne 5. marca 1907 131.54 K.

Slovenska Šolska Matica:

Prebitek iz V. upravne dobe 587.47 K.

Do 5. marca letos za l. 1907. vplačano 386.— „

Denarno stanje dne 5. marca 1907 973.47 K
in obresti.

Ustanovnina:

Do 5. marca 1907 vplačana ustanovnina 1958.50 K.

Število članov „Hrvatskega pedagoško-književnega zbora“:

1. Za l. 1906. 152

2. „ l. 1905. 1.

VI. Denar zanje se je odposlal dne 8. februarja 1907, a knjig še nismo prejeli.

Člane je opozoriti, da naj pravočasno plačujejo letnino, da društvo ne izgubi obresti.

Ponatišku „Javnega telovadnega nastopa“ se določi prodajalna cena na 60 h za iztis.

Vzame se na znanje, da je c. kr. naučno ministrstvo pripravljeno, nakupiti 5000 iztisov slovenskega prevoda H. Trunkovega spisa „Pismo na starše“ za pavšalni znesek 100 K. — Sklene se, da se natisne 10.000 ali 15.000 iztisov te brošure.

VII. Na prošnjo „Tolminskega učiteljskega društva“, da bi preskrbela Matica tudi učiteljstvu na Tolminskem nekatera predavanja, se sklene, da bosta predavala v imenu Matice gg. V. Bežek in Fr. Finžgar.

Tudi g. predsednik je pripravljen, o binkoštnih ali velikih počitnicah predavati ondi, ako se mu zagotovi obilna udeležba.

VIII. Za l. 1907. bo izdala Matica naslednje knjige:

1. Pedagoški Letopis, VII. zvezek, 12—14 tiskanih pol, v 2500 iztisih;

2. dr. J. Bežjak, Posebno ukoslovje slovenskega učnega jezika, 2. snopič (konec), 10 tiskanih pol, v 3000 iztisih;

3. Nazorni nauk za 2 in 3. šolsko leto, 1. polovica, 6—8 tiskanih pol, v 2500 iztisih;

4. Pribil Dragotin, Roditeljski večeri, 6 tiskanih pol, v 2500 iztisih.

Dalje bo založila Matica letos tudi I. zvezek „Komentiranih šolskih klasikov“ (Prešernov „Krst pri Savici“).

„Popularno-znanstvena knjižnica“, ki jo bo prirejalo „Društvo slovenskih profesorjev“ in izdajala „Slovenska Šolska Matica“ kot društveno knjigo, pa začne izhajati prihodnje leto.

Glede tiskarne za tisk letošnjih društvenih knjig se pooblasti g. predsednik, da o pravem času vse potrebno ukrene.

IX. V izdaji „Berila za ponavljalne šole“ se sklene, da je najprej preskrbeti podrobni učni načrt za te šole.

Fr. Gabršek.

Slovstvo in glasba.

Zgodovinska učna snov za ljudske šole. Šesti snopič. (Konec.) Sestavil dr. Matjež Potočnik, c. kr. učiteljski profesor. Uredil dr. Fr. Ilešič. V Ljubljani 1906. Izdala „Slovenska Šol. Matica“. Natisnil A. Slatnar v Kamniku. — S tem snopičem je dovršen prvi del „Realne knjižnice. Zbirka učne snovi za pouk v realijah na ljudskih šolah.“ Vsebina tega snopiča je sledeča: Najprvo opisuje gospod pisatelj „Narodnogospodarski prevrat v 19. veku in njega posledice.“ Poglavlje s tem splošnim naslovom je razdeljeno v več manjših poglavij, v katerih se omenjajo A. „Splošne izpremembe“, B. „Preosnova poljedelstva pod vplivom agrarnih reform in pod pritiskom naraščajočega prebivalstva“, C. „Rokodelstvo

in domači obrt“, Č. „Razvoj velike industrije in nastanek obrtnega delavskega vprašanja“ in D. „Izpremembe v prometu in v organizaciji prodaje blaga“. Vsa ta snov je dokaj natančno obdelana; učitelj, ki se bo pripravljajal na pouk, bo dobil tu pravo sliko narodnogospodarskega prevrata v minolem stoletju. Seveda bo moral vsak učitelj krajevnim razmeram primerno posamezne oddelke še izpopolniti z natančnejšimi podatki, ki jih v tej knjigi zaman iščeš, ker je knjiga namenjena vsemu slovenskemu učiteljstvu in ni prirejena le za kak določen kraj. Toda marljivemu učitelju, ki mu je šola prvo in najvažnejše opravilo, to ne bo delalo posebnih težav. Nadaljnje poglavje obravnava „Ustavoznanstvo“, ki se

peča s „Skupnimi državnimi posli“, z „Občimi pravicami in dolžnostmi avstrijskih državljanov“, z „Vlado avstrijskih dežel“, z „Vlado ogrskih dežel“, z „Ljudskim zastopstvom“, z „Domovinsko pravico“, z „Državnim denarstvom“, s „Sodstvom“ in s „Šolstvom“. Ob kratkem je v tem poglavju zbrana snov, ki jo učitelj podaj svojim učencem, da si prisvoje najpotrebnejše pojme o ustavi. Opozoriti pa moramo svoje čitatelje na napako na str. 684 v poglavju „Domovinska pravica“. Tam bi se moralo pravilno glasiti: „Občina ne more odrekati domovinske pravice avstrijskemu državljanu, kateri je stalno in neprestano po dobljeni samosvojnosti v njej bival deset let (in ne pet let) pred izročitvijo prošnje za domovinsko pravico“. Uredništvo (Dr. Fr. J.) je pa pristavilo koncem poglavja o „Ustavoznanstvu“ še kratko poglavje o „Ustavi Hrvatske“ in prav je, da se je to storilo, da se vsaj učiteljstvo seznanj tudi z ustavo naše sosednje bratske kraljevine. Na konec knjige pa je ravnatelj H. Schreiner postavil „Nekoliko opomb o rabi „Zgodovinske učne snovi“. Pokazal je, kako je mogoče skrócić 31 velikih slik, ki jih

podaje knjiga v 12 kulturnih slik, po katerih bode razvrščena zgodovinska snov tudi v knjižici „Osnovni nauk zgodovine za občne ljudske šole“, ki jo prireja „Slov. Šolska Matica“ učencem v rabo. Za tem pa podaja „Razvrstitev zgodovinske učne snovi“ za vse kategorije ljudskih šol na Štajerskem, Kranjskem in Primorskem. Za to „Razvrstitev“ moramo biti gospodu ravnatelju, ki je z njo zopet dokazal, da želi vedno biti dober svetovalec ljudskošolskemu učiteljstvu, še prav posebno hvaležni. Mnogo učiteljev bi ne vedelo obširne učne snovi, ki jo podaja 716 strani obsegajoča knjiga, tako razbrati in razvrstiti, da bi si učenci res pridobili pravo zgodovinsko umevanje, da bi se zavedali „neposredno in jasno, kako se je povzdigovala prosveta, kako je vedno napredovala. In vendar je neobhodno potrebno, da se zbuja ta zavest, in baš to je najlepši sad zgodovinskega pouka, ki služi izobrazbi značaja“. Dal Bog, da bi učiteljstvo, ki mu bo služila ta knjiga kot pomožna knjiga pri zgodovinskem pouku, res doseglo ta smoter, da bi iz svojih učencev napravilo prave, kremenite značaje!

N.

Dopisi.

Iz Idrije. Dne 6. aprila t. l. je priredilo učiteljstvo c. kr. rud. deške ljudske šole v Idriji I. roditeljski večer. Prostorna učilnica II. a razreda je bila natlačeno polna očetov in mater in tudi po hodniku jih je bilo mnogo, ki so morali radi pomanjkanja prostora zunaj ostati. C. kr. ravnatelj g. Alojzij Novak pozdravi vse navzoče, izražujoč svojo radost, da so se starši ljubljene šolske mladine odzvali v tako obilnem številu vabilu tukajšnjega učiteljstva. Nato ob kratkem razloži pomen roditeljskih večerov ter sklene z željo, naj bi roditeljski večeri tvorili trdno vez med šolo in domom v korist ljubljene šolske mladine. V nadeno uro trajajočem govoru je c. kr. učitelj

g. Avg. Šabec obravnaval „Vzgojo otrok v predšolski dobi“. G. predavatelj je prav obširno in zelo zanimivo predaval o telesni in duševni vzgoji otroka v predšolski dobi. Z ozirom na telesno vzgojo je govoril o hrani, snagi, spanju in zraku. Z ozirom na duševno vzgojo pa se je bavil z igračami, s slepo materino ljubeznijo, s kaznimi in naposled z učenjem mile materinščine. Da je bilo predavanje res zanimivo, je bila najboljši dokaz napeta pozornost, s katero so poslušalci sledili g. govorniku. Občinstvo je bilo s prvim roditeljskim večerom jako zadovoljno in izrazila se je želja, naj bi se prih. taki večeri priredili v prostornejši telovadnici, čemur se bo drage volje ustreglo.

Šolske vesti.

Učiteljske izpremembe. (Kranjsko:) Za učitelja v Knežaku je imenovan g. Bogomir Fegic, za nadučitelja pri Svetem Križu g. Anton Turk, za učitelja na II. mestni deški ljudski šoli g. Anton Arkoo, za učitelja na III. mestni deški ljudski šoli g. Andrej Rape. Absolvirana učiteljska kandidatinja gdč. Hermina Bukovec je nameščena v Toplicah, v Velikem gabru pa suplentinja gdč. Albina Arh. Gdč. Julka Zalokar, učiteljica v Javorjih nad Škofjo Loko, je odšla v Kopanji; prov. učitelj Leon Pibrovcec je odšel v Št. Vid pri Zatičini. V Javorjih je nameščen kot provizoričen učitelj g. Fran Gruden. Umrlega g. Fr. Papa, nadučitelja v Škofji Loki, nadomestuje g. Rudolf Gasperin. Gdč. Iva Lampe, učiteljica v Predosljih, je postala definitivna učiteljica istotam. Obolelo učiteljico gospodč. Eleonoro Devv Naklem nadomestuje g. M. Pogačnik, ki je dozdej nadomestoval gospodč. Ano Pleško v Šmartnem.

(Štajersko:) Za nadučitelja sta imenovana g. Ferdo Rosenstein v Št. Juriju ob Taboru in g. Avgust Achitsch pri Sv. Marjeti na Dr. polju. Za definitivnega učitelja je imenovan g. Fran Tušak v Mozirju.

(Koroško:) G. Jožef Jekl je postal definitivni šolski vodja na šoli v Opačah; šoli v Hodišah je prideljen g. Ferdinand Korenjak.

Odlikovanje. Cesar je podelil gospodu prof. Avguštinu Westru povodom njegovega umirovljenja naslov šolskega svetnika.

Umrli je v Ločah na Koroškem nadučitelj Janez Černut, star 67 let. — Dne 11. marca t. l. je v Škofji Loki umrl nadučitelj Frančišek Papa. Rojen je bil v Tržiču l. 1850. ter je služboval v Sta-

rem trgu pri Ložu, Metliki, Kočevju in naposled dobrih 20 let v Škofji Loki. — Dne 3. aprila t. l. je umrl v Grebinju nadučitelj v p. Jurij Janesch, star 69 let.

Umirovljena je na lastno prošnjo ga. Antonija Hajduk-Jannochna, c. kr. učiteljica v Idriji. — V začasni pokoj je stopil g. Jožef Medič, nadučitelj na Jesenicah. — Vpokojena sta učiteljica ga. Franja Furlan-Eržen na Vrhniki in učitelj g. Martin Tratnik v Postojni. — Začasno je upokojena gdč. Terezija Scharlach, učiteljica v Šmarju.

Za krajne šolske nadzornike v kranjskem šolskem okraju so bili imenovani: Sv. Ana: Fran Špendal, župnik v Tržiču; Besnica: Franc Pokorn, župnik; Duplje: Anton Stenovec, župnik; Goriče: Jernej Primožič, župnik; Šenčur: Anton Kukelj, župnik; Kokra: Anton Nemeč, župnik; Kóvor: Jurij Rozman, župnik; Kranj: dr. Ed. Šavnik, okr. zdravnik; Križe: Franc Porenta, župnik; Mavčiče: Valentin Klobus, župnik; Naklo: Jakob Mrak, župnik; Olševk: Jakob Kozelj, posestnik; Podbelica: Tomaž Rožnik, župnik v Selcih; Podbrezje: Alojzij Pavlin, posestnik; Predoslje: Ignacij Zupan, župnik; Preddvor: Janko Urbančič, graščak; Reteče: Andrej Šimenec, župnik; Smlednik: Miha Barbo, župnik; Sorica: Jurij Karlin, župnik; Škofja Loka: Franc Kumer, župnik v Stari Loki, Trata: Josip Demšar, posestnik; Trboje: Miha Barbo, župnik v Smledniku; Trbija: Janez Gladek, posestnik; Trstenik: Janez Mikš, župnik; Tržič: Franc Špendal, župnik; Velesovo: Josip Brešar, župnik; Voklo: Anton Kukelj, župnik v Šenčurju; Zalilog: Franc Eržen, župnik; Železniki: Anton Korbič, župnik; Primskovo: Ivan Pezdič,

šol. ravnatelj v Kranju; Žabnica: Josip Logonder, posestnik.

Dopust radi boleznj je dobil g. Matvez Peterlin, nadučitelj v Studencu v krškem okraju. — Dopust do konca maja t. l. je dobila gdč. Terezija Kubelka, učiteljica v Št. Jakobu v Rožu.

Nov odlok naučnega ministrstva. Naučno ministrstvo je odredilo, da se smejo vršiti sprejemni izpiti na učiteljskih že poletni pred letom, v katerem se izvrši sprejem, kakor je to že tudi na srednjih šolah v navadi.

Okrajna učiteljska konferenca za Gornji Grad in Vrnsko se vrši dne 20. julija t. l. v Mozirju skupno za oba okraja. Obravnavalo se bode: 1. O nazornosti pouka, 2. Kako se naj obravnava „oko“ iz higijenskega stališča na vseh stopnjah ljudske šole? 3. Kako bi se znižalo število analfabetov v naših okrajih? Za prvo in drugo temo določi predsednik poročevalce na dan skupščine; tretjemu konferenčnemu vprašanju je referent g. Ig. Šijanec v Gornjem gradu

Razpisane učiteljske službe. Na štirirazrednem dekliškem oddelku ljudske šole na Vrhniki je stalno oddati učno mesto. Prošnje do 20. aprila 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Ljubljani. — Na dvorazrednici v Dolu je stalno, oziroma začasno popolniti nadučiteljsko in učiteljsko mesto. Prošnje do 17. aprila 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Litiji. — Na trirazrednici v Dragatušu je stalno, oziroma začasno popolniti učno mesto. Prošnje do 15. aprila 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Črnomlju. — Na dvorazrednici v Nadjanjselu je stalno popolniti nadučiteljsko mesto. Prošnje do 15. aprila 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Postojni. — Na štirirazrednici v Leskovcu je stalno popolniti učiteljsko mesto. Prošnje do 25. aprila 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Krškem.

— Na petrazrednici v Škofji Loki je popolniti nadučiteljsko mesto. Prošnje do 23. apr. 1907 na c. kr. okr. šol. svet v Kranju.

Kako urne so naše šolske oblasti. Dne 18., 19. in 20. marca t. l. je bil na Dunaju I. avstrijski shod v varstvo otrok. Uместno bi torej bilo, da bi se tega shoda tudi ljudskošolsko učiteljstvo po možnosti udeležilo; zato je deželna šolska oblast uvidela potrebo, da ljudskošolskemu učiteljstvu potom posebnega dopisa udeležbo shoda priporoča. Toda, glej spaka, imenovani dopis so dobila šolska vodstva nekega okraja na Kranjskem ravno na velikonočno nedeljo, dne 31. marca t. l., torej 11 dni pozneje, ko je bil shod že davno končan. Ali ni uradni „šimel“ res uren?

Učiteljske plače na Koroškem. Cesar je potrdil novi zakon o učiteljskih plačah na Koroškem, kakor ga je sklenil koroški deželni zbor.

Osebne vesti. Za učitelja na „Delavski šoli“ v Kastvi je imenovan arhitekt g. Vilko Sever.

Novo in razširjene šole. V Gornjem Ležem se ustanovi ekskurzijska šola, v Bukovščici enorazrednica, šola v Šmarjeti se razširi v tri-razrednico, v Krašnji pa v dvorazrednico.

Usposobljenostne preizkušnje za občje ljudske in meščanske šole pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani se prično v ponedeljek, dne 29. aprila 1907 ob 8. uri zjutraj na c. kr. učiteljsku. Prošnje za pripust k tem izkušnjam je po predpisanem službenem potu vložiti pravočasno, da bodo najkasneje do 20. aprila t. l. dostavljene ravnateljstvu izpraševalne komisije. — Pred izpraševalno komisijo v Kopru se prično usposobljenostne preizkušnje dne 6. maja 1907. Prošnje je poslati komisiji do konca meseca aprila t. l. — Usposobljenostne pre-

izkušnje za obče ljudske in meščanske šole pred izpraševalno komisijo v Mariboru se začno dne 29. aprila 1907 ob 8. uri zjutraj. Prošnje morajo biti najpozneje do 21. aprila t. l. pri ravnateljstvu izpraševalne komisije.

Hospitacija na uršulinski šoli v Ljubljani. Vsled želje g. nadzornika Maierja je imela 14. marca v ljubljanskem uršulinskem samostanu meščanska učiteljica vnanje šole č. g. M. Hildegardis Le-

bar nastop v zemljepisju. Opisavala je kraljestvo Češko tako živahno, zanimivo, da niso le učenke ampak še bolj navzoče učiteljstvo sledilo poduku. Po sodbi strokovnjakov je bil nastop izvrsten. Razven g. deželnega nadzornika Levca, g. nadzornika Maierja in vsega domačega učiteljstva so se hospitacije vdeležile polnoštevilno vse učiteljice slovenskih ljubljanskih ljudskih šol in prav mnoge učiteljice ljubljanskih nemških šol.

Drobtine.

Nova kazen za dijake. Na „Eton College“ je odredil ravnatelj, da morajo dijaki za kazen pisati z levo roko, najsi bo pregrešek tak ali tak. Na ta način se leva roka privadi pisanju ravno tako kot desna, a krepi se tudi leva stran možgan.

Vseučilišče za ženske se otvori v Parizu. Svrha vseučilišču bo vzgajati blage žene, dobre gospodinje in čvrste značaje. Predavali se bodo nastopni predmeti: krojenje, moda, stenografija, francoska in inozemska literatura, higijena, nauk o rednosti, svetovna zgodovina in zgodovina glasbe.

Slovenec napisal za Ruse stenografijo. Bolgarski profesor Anton Bezenšek, rodom štajerski Slovenec, je napisal za Ruse posebno stenografijo. Knjiga je izšla v Sofiji in velja en rubelj 50 kopejk.

Kurz za jecljajoče otroke je ustanovil praški mestni šolski svet. Trikrat na teden bodo po šolskih urah imeli otroci vaje v govorjenju.

Otroška dela. V uradu za delavsko statistiko, ki je podrejen trgovinskemu ministrstvu, je bila 9. marca t. l. seja delavskega sveta. Posvetovali so se o otro-

ških delih v raznih obrtih ter sklenili, naj bi ljudski učitelji poizvedovali in poročali, ali in v koliki meri se otroci uporabljajo za razna dela. Te poizvedbe pa se bodo vršile le v posameznih, izbranih okrajih. Nabrani podatki bodo navodilo vladi pri uredbi otroškega dela.

Za šolstvo na Češkem se je l. 1904. izdalo 55,200.000 K. To so izdatki samo za ljudske in meščanske šole, h katerim je dežela prispela 39,200.000 K, okrajnih in šolskih občinskih doklad pa je bilo 16,000.000 K — Država je plačala l. 1903. za vse šolstvo, torej tudi za vseučilišča, srednje šole in učiteljišča 50,089.000 K. Izda torej Češka več za ljudsko šolstvo nego država za vse šolstvo skupaj.

Dvestoletnica rojstva Linneja. Dne 23. maja t. l. bo dvesto let, kar se je rodil v Rashultu največji botanik in zoolog Karel pl. Linne.

V sveto deželo in Egipt prirede tudi letos nemški učitelji štiri znanstvena potovanja in sicer: dne 16. marca, 10. julija, 8. avgusta in 19. septembra. Natančen program se dobi brezplačno pri prireditelju teh znanstvenih potovanj Juliju Bolt-hausenu v Solingenu.

Kako delujejo Čehi za svojo „Šolsko Matico“. Češki narod je v svoji rodoljubnosti nenavadno iznajdljiv. Vsi računski listki po gostilnah imajo na sebi prilepljene narodne kolke, ki jih morajo gostje z ostalim računom plačevati. V eni gostilni so porabili takih listkov od 1. julija do 20. septembra minolega leta 2100. Istotako prilepljajo češki zdravniki narodni kolek na recepte. Tudi neko sredstvo, (Thynolin), ki so ga iznašli češki zdravniki za čiščenje zob, so obrnili v sličen namen. Ves dobiček pri prodaji dobiva namreč „Šolska Matica“. In sedaj se dela celo na to, da bi se vpeljalo prilepljanje kolka na hranilnične knjige.

Zabranjajte mladini kaditi! Neki zdravnik je preiskal 37 učencev v starosti 9—14 let, ki so se navadili kaditi. Nasledki kajenja so bili pri 27 učencih jako žalostni: trpeli so na slabi prebavi, bitju srca, njihov razum je mnogo izgubil, bili so nagnjeni pitju alkoholnih (opojnih) pijač in njih krvni obtok je bil nepravilen; 12 učencem je mnogokrat tekla kri iz nosa, 20 ni moglo redno spati, eden je postal jetičen.

Srednješolska matura. Ker name-rava naučno ministrstvo poostri naredbe glede na maturo na srednjih šolah, je sklenil občinski svet v Pragi pozvati svoje zastopnike pri deželni vladi in vse češke poslance, naj delajo na to, da se matura sploh odpravi ali vsaj omeji na najpotrebnejše predmete.

Prvi analfabetki tečaj v Bosni. Prvi analfabetki tečaj v Bosni je osnoval svečenik Jovo Simić v Vunevači. Rodoljubno podjetje zelo napreduje.

Spominska plošča Ljudevitu Tomšiču. Klub hrvaških književnikov, ki je zbran okrog „Prosvjete“, je sklenil, da vzida na rojstni hiši Ljudevita Tomšiča spominsko ploščo. Ljudevit Tomšič je živel ves čas na Hrvaškem, kjer je deloval

kot učitelj in mladinski pisatelj. Urejal je tudi mladinski list „Bršljan“. Ljudevit Tomšič je bil brat Ivanu Tomšiču ter je bil kot Ivan rojen na Vinici v tamkajšnji šoli, kjer je učiteljeval njiju oče. Ivanu Tomšiču je „Belokranjsko učiteljsko društvo“ že pred leti odkrilo spominsko ploščo. Poleg te se spomladi zablesti plošča v počeščenje Ljudevita Tomšiča.

Šole v Istri. Istra šteje 345.050 ljudi. Od teh odpada na Hrvate 143.079, na Slovence 47.717 in na Italijane 136.191 ljudi. Gimnazije so tri (hrvaška, italijanska in nemška), dve realki (nemška in italijanska), tri učiteljišča, ena pomorska šola, ena trgovska, pet obrtnih in ena ženska šola. Narodnih šol je 180 in od teh 61 hrvaških, 22 slovenskih in 66 italijanskih.

Analfabeti (ljudje, ki ne znajo ne čitati ne pisati) v Avstriji. Teh je med Čehi 3 med 100 ljudmi, ki so stari nad 24 let, med Nemci 6, Lahi 16, Poljaki 47, Madjari 60, Hrvati 73, Rusini 76, Rumuni 85, Slovenci 20.

Minister za otroke. Na Angleškem sedaj marljivo razpravljajo o vprašanju, ki je velikega pomena v socialnem oziru. Društvo za varstvo otrok se je namreč zavzelo za to, da se ustanovi novo ministrstvo, v čigar področje naj bi spadala skrb za otroke v moralnem, socialnem in vzgojevalnem oziru. Eden izmed odbor-nikov društva je izjavil: „Če plačamo ministra za prašiče, krave, vole in konje, zakaj ga ne bi imeli še za otroke.“ Za dokaz, da je tako ministrstvo potrebno, navajajo dejstvo, da so se morali v Gren-wichu starši zagovarjati pred sodiščem, ker so silili svoje otroke, da so morali delati 20 ur brez odmora. Morali so vsta-jati ob 4. uri zjutraj in voziti premog na prodaj. Za celi dan so dobili le nekoliko kruha in skodelico čaja. Vračunani pa še niso udarci, ki so padali tudi jako pogosto.

Gospodarsko vseučilišče. Madjarški časopisi poročajo, da namerava sedanja vlada ustanoviti gospodarsko vseučilišče s štirimi oddelki, in sicer za živilozdravništvo, kmetijstvo, gozdarstvo in vinarstvo s pravico do doktorata.

Knjižnica rajn. Iv. Vesela, trnovskega dekana, ki jo je podedovala družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani se bo sedaj v prid družbi podrobno prodala. Krasna knjižnica obsega nad 1100 knjig v okroglo 1500 zvezkih iz vseh strok človeškega znanja. Opozarjamo cenjene naročnike na veliko izbiro knjig primerljivih za zasebne, učiteljske in šolske knjižnice. Imenik s cenami izide v kratkem in se bo razposlal resnim kupcem le na zahtevo, ako se po dopisnici oglase pod naslovom: Pisarna družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani (Narodni dom).

Razstava „Dete“ (Das Kind), ki bo meseca aprila, maja in junija t. l. na Dunaju, bo imela te-le oddelke: 1. varstvo dojenčkov, 2. obleka, 3. hrana, 4. otroška soba, 5. negovanje zdravja, 6. šola in zavod, 7. statistika, 8. deška in dekliška naobrazba, 9. varstvo otrok, 10. umetnost v otroškem življenju, 11. šport in igre, 12. slovstvo, 13. industrija, 14. živila. Pokroviteljstvo razstave je prevzel nadvojvoda Ferdinand Karel. Ravnateljstvo razstave je na Dunaju, II. Praterstrasse 60.

Uredba plač štajerskemu učiteljsstvu. Kombinirani finančni in naučni odsek štajerskega deželnega zbora je stavil sledeči predlog glede na uredbo učiteljskih plač: I. Na šolah tretjega krajevnega razreda se učiteljsstvu, ki ima začetno plačo 1000 K, kolikor časa vleče to plačo, dovoli izredna doklada od 200 kron, katera se ne vračuna v pokojnino in odpade, kakor hitro učitelj ali učiteljica doseže prvo redno službeno doklado. II. Definitivnemu učiteljsstvu se dovoli draginjska

doklada, katera se ne vračuna v pokojnino, po sledečih načelih: 1. Pravico do take draginjske doklade ima dotično definitivno učiteljsstvo, všteti učiteljice, ki v tretjem krajevnem razredu nimajo več plače kot 1800 K, oziroma pri učiteljicah 1600 K, v drugem krajevnem razredu ne več kot 2000 K, oziroma 1800 K, v premeru ne več kot 2200 K, oziroma 2000 K, v mestu Gradcu ne več kot 2500, oziroma 2300 K. V to plačo, ki velja za merilo se ne sme všteti funkcijska doklada šolskega vodje, naturalno stanovanje ali pa stanovanjska doklada. 2. Pod pogoji točke 1. dobi definitivno učiteljsstvo sledeče doklade v kronah: Mesto Gradec: Oženjeni učitelji 180, neoženjeni 150, učiteljice 120. I. krajevni razred: Oženjeni učitelji 150, neoženjeni 130, učiteljice 100. II. krajevni razred: Oženjeni učitelji 130, neoženjeni 110, učiteljice 80. III. krajevni razred: Oženjeni učitelji 110, neoženjeni 90, učiteljice 60. III. Deželnemu odboru se dovoli kredit 40.000 K, da se uvrste nekatere šole v III. krajevnem razredu v II. razred.

Zgodovina jeklenega peresa. Izdelovali so ga na roke že pred več stoletji, in je bilo zato redko in drago. Razširilo se je šele, odkar so ga začeli izdelovati s stroji. 1822 je prišel Gilbot v Birmingham, da poskusi tu svojo srečo. Najprvo je izdeloval zapone. Zaročil se je kmalu z mlado gospico in tako seznanil z njenimi brati, ki so proizvajali jeklena peresa na roko kot domačo obrt. On jih je opazoval in se kmalu vglobil v vse podrobnosti dela in takoj mu je šinila v glavo misel, bi se li ne dalo ročno delo nadomestiti s strojem. Nabil si je stiskalnico, ki je z njo rezal tanko pločevino v peresa in tako prišel tudi na princip vsega izdelovanja. Izboljševal je svoj stroj vedno bolj in na svoj poročni dan je že izgotovil zavoj peres,

ki jih je potem prodajal po šilingu. S tem je bil pa tudi položen temelj novi panogi industrije, pa tudi njegovemu bogastvu, kajti ob svoji smrti je zapustil 1 milijon funtov šterlingov in galerijo slik, ki je na dražbi vrgla 250.000 funtov.

Katere pesmi naj bi znali na pamet vsi slovenski šolski otroci?

Slično vprašanje je zastavil l. 1905 izdajatelj nemškega pedagoškega lista „Deutsche Schulpraxis“, dr. R. Seyfert, v svojem listu. Dobil je nato vprašanje 112 odgovorov, iz katerih je izbral 20 lirskih, 20 pripovednih in 20 narodnih pesmi, za katere je bilo največ glasov.

Ali bi ne bilo umestno tudi za slovensko mladino izbrati primerno število najboljših pesniških proizvodov, ki naj bi si jih prisvojila vsa slovenska mladina?

Šolske hranilnice. V Ameriki so zelo razširjene šolske hranilnice. Namen šolske hranilnice je, da se mladina priuči varčevanja. Mali zneski učencev se vsak teden zberejo v šoli ter se nalože v bližnji hranilnici. Te hranilnice so se po malem udomačile v 1479 šolah in to v 118 mestih in 24 državah. Skupna svota teh šolskih štedenj znaša pa 1.309.625 dolarjev, dokaz za naš narodni pregovor: „Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.“

Plemenit duhovnik. Dr. Gerlach je zapustil skoro četrt milijona kron za ostrogoške vaške šole. V njegovi oporoki čitamo: Trpel sem glad in mraz, a ni mi žal, kajti vse, kar imam, morem darovati trpečemu ljudstvu.

Slovenske šole na Ogrskem. — Kakor posnemamo iz belovarske „Nezavisnosti“, je bilo leta 1881. na Ogrskem 39 slovenskih šol. Vse te šole je madjarska vlada polagoma udušila, oziroma jih spremenila v madjarske. L 1904. že ni bilo nobene slovenske šole več na Ogrskem.

Državne ustanove za obiskovalce obrtnih šol.

Za prihodnje šolsko leto razpisuje naučno ministrstvo več državnih ustanov za obiskovalce obrtnih šol. Ustanove znašajo za ljubljansko cesarsko kraljevo umetno obrtno strokovno šolo 40 K na mesec in veljajo za vso učno dobo. Te ustanove so osobito tudi namenjene obiskovalcem zimskih kurzov za stavbne obrtnike (zidarje, tesarje in kamnoseke). Prošnje za take ustanove je vložiti najkasneje do 15. maja pri ravnateljstvu onega zavoda, v katerega želi prosilec vstopiti. Prošnji morajo biti pridejane naslednje priloge: Krstni list, domovinski list, učno ali delavsko izpričevato (če se prosilec zглаša za vstop v zimске kurze za stavbne obrtnike), zadnje šolsko izpričevato in ubožni list. — S tem opozarjamo naše čitatelje na zgoranje ustanove s pristavkom, da daje vsa potrebna pojasnila v tej zadevi drage volje ravnateljstvo c. kr. umetno-obrtno strokovne šole v Ljubljani.

Pred c. k. izpraševalno komisijo v Gorici

se pričnó skušnje in sicer: a) usposobljenosti za obče ljudske in meščanske šole dne 6. maja ob 8. uri zjutraj in b) za usposobljenje v ženskih ročnih delih in za vrtnarice početkom meseca junija t. l. Prošnje se imajo predložiti službenim potom pri ravnateljstvu navedene komisije, in sicer za preskušnje pod a) do 21. aprila, in za one pod b) do 15. maja t. l. — Ravnateljstvo c. kr. izpraševalne komisije za obče ljudske in meščanske šole v Gorici.

Prvo poljsko šolo v Sibiriji so otvorili v mestu Omsk. Šola je katoliška in poučuje se v poljskem jeziku. Osnovalo jo je katoliško dobredelno društvo, ki obstoja tam že od 1897. l. Otrok ima šola sedaj nekaj okoli 60. Isto društvo ima tudi svojo biblioteko, ki šteje nekaj nad 1500 samo poljskih del. To je go-

tovo mnogo, če pomislimo, da so člani tega društva izvečine le ubožni delavci.

Poljska „Šolska Matica“ (Macierz Szkolna) napreduje tako močno, da prekaša češko „Matico“ in da je gotovo največje tako slovansko podjetje. V kratkem času svojega delovanja je ustanovila okoli 700 krožkov; število njenih šol znaša okoli 1000. Poljaki s ponosom zatrjujejo, da družiti ta družba duhovne in posvetnjake, škrlat in platno. Glava in duša vsemu podjetju je A. Osuchowski. Zanimanja in požrtvovalnosti jim ne manjka; zapreke jim dela edino le trdovratna birokracija, ki hoče vso narodno prosveto monopolizirati v strogo birokratiškem smislu.

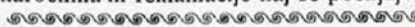
Šolske počitnice v Berlinu l. 1907.

so razdelili tako: velikonočne počitnice trajajo od 23. marca do 8. aprila, binokostne od 17. do 24. maja, poletne od 5. julija do 13. avgusta, jesenske od 28. septembra do 8. oktobra, božične od 21. decembra 1907 do 7. januarja 1908.

Telesna vzgoja. „Centralni odbor za ljudske igre na Nemškem“ je na letošnjem glavnem zborovanju sprejel tele resolucije: 1. Telesno zdravje otrok v nemških šolah ne odgovarja potrebam naroda. 2. Večji del boleznih otrok nastaja sicer vsled slabih odnošajev, v katerih žive otroci v prvih letih svojega življenja, a slabokrvnost, slabo držanje telesa in skrivljenje hrbtenjače se pojavijo šele vsled neugodnega vpliva šol. 3. Četudi vzgajajo 2- do 6 letne otroke starši, je vendar dolžnost občine, skrbeti za primerna igrališča, zlasti v gosto naseljenih krajih. 4. Otroški vrtci in druge šole za deco bi morali imeti igrališče ali

pa odprt paviljon, kjer bi se lahko igrali otroci ob vsakem vremenu. 5. Higijeniški nadzor je za te zavode neobhodno potreben. 6. Slabo sedenje v šolskih klopih škoduje zlasti hrbtenjači deklic in vsemu mišičevju, zato bi bilo treba zlasti za dekliške šole klopi najboljše konstrukcije, ki odgovarjajo popolnoma rasti učenk. 7. Ker sta med učenkami zelo razširjeni anemija in nervoziteta, treba je skrajšati učne ure na 45 in manj minut. 8. Redovito vprizarjanje mladinskih iger na svežem zraku vsaj en popoldan na teden je neobhodno potrebno; udeležba bi morala biti za deklice in dečke obvezna. 9. V počitnicah naj se vprizarjajo igre vsako jutro na pasekah, pri čemer naj dobijo učenske malico — kruha in mleka. 10. Vsestranski telesni razvoj, vzgoja ravnega stasa, globoko dihanje — to so glavni nameni telovadbe za deklice. 11. Dokler ne bo pridobljena vsaj ena ura na dan za telovadbo, naj se dosednji dve uri razdelita za deklice na štiri pol ure. 12. Razen hoje, teka in skoka se morajo vaditi po dekliških šolah takšne vaje, ki razširjajo prsi, razvijajo plečne in trebušne mišice, in podpirajo globoko dihanje. 13. Te vaje naj se ne stopnjujejo po težkoči, ampak po vplivu na telo. 14. Ne samo sprha (douche) in kopanje, ampak tudi plavanje naj se uvaža v dekliških šolah.

Šola v gozdu. V Ustju nad Orlico (na Češkem) se je ustanovilo društvo, ki bode v tamošnjem gozdnem kraju ustanovilo šolo, v kateri bi se poučevalo poleti za lepega vremena v gozdu pod prostim nebom. Enake šole so se že ustanovile v drugih deželah.

„Slovenski učitelj“ izhaja enkrat na mesec (15.). Cena mu je na leto 4 K, na pol leta 2 K. Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren Ivan Rakovec. — Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani. Tiska Katoliška Tiskarna.
